

er die Gerefor-
ven verschillen
met hun één-
wee te veel en
het allen, wijl
deren worden
hiervoor geen
heb het nooit
anda overeen-
nemen, maar ik
symptoom van
ganisatie wordt

ritiek van de
ou de Gerefor-
„doleantie”

Visscher de
het gevaar,
aalt.

rkling.

s. Sikkil met
Voords op zich
eerlijke Schrift-
heeft aan-
weten we niet
kel heeft ge-
bij zal zorgen
de beginselen
s harte deelen.
inselen en de
g van Genisis
rk dus beoor-
nelen we geen
npathie met
Ds. Sikkil
tegenover de
erd inspiratie-
e. Kloeke en
eerlijke belij-
uwen, dat de
n de gemeente
in den vollen
an dat Woord
in dat Woord
eigen ziel ge-
at Woord uit
van zijn hart.
e Inleiding om
geen de minste
kel heeft hier
aan hetgeen
encyclopedie
ogmatiek ont-
de beginselen
saam tot een
er populair
g metterdaad
eboden voor
Schrift, het
eigenaardige
aan. Op dit
eid geschied,
dankbaar ge-
et strekt.
schitterende
den toets van
staan, maar
ven van wat
ente geleerd
een arbeid.
chriftverkla-
boorten voor
zicht lof. De
mdat de ge-
nniersarbeid
Ds. Sikkil
ren der nieu-
ypothese van
het ontstaan
hts kort aan-
ste. Een po-
en mag geen
en. Wie het
de gemeente,
st te verdedi-
et was vol-
de onjuiste
nauwzet deze
eente tegen
apen. Het
s: historische
et de gehele
n Gods kind.
Schrift ligt
n houd, haar
ijk karakter
eente wordt
aardij dank-
de ontdek-
s, waardoor
menschheid,
w licht ver-
vassende der
Schrift
d, was uit
zien. Niet
maar in het
t de groote
lek.

De exegese
ur noch de
enkele op
de aan den
ten goede

Ds. Sikkil
n rijken en
de vaak in
eelden weet
rdenstroom
mgevuldigt,
van Ge-
de werke-
chade leed,
aggebracht.
bovendien
chten af-
een vluch-
meditatie
zijn, maar
het vóór
g van ge-
king, be-

lijndheid van voorstelling. Calvijn's exegese
is in dat opzicht een Musterbild. En al
behoef men nu niet tot Groen's lapidair
stijl te vervallen, toch zal Ds. Sikkil wel
doen met het snoeimes in handen te nemen
en de al te welige ranken af te snijden.
Ook omdat, op deze wijze voortgaande, het
gehele werk een uitbreiding zou verkrijgen,
die de koopkracht der lezers verre zou
te boven gaan. We wagen ons niet eens
aan de berekening van den prijs van het
gehele werk, wanneer we zien, dat voor
de uitlegging van anderhalf hoofdstuk uit
Genesis reeds een boekdeel noodig is.

Die meerdere beknoptheid van uitdruk-
king kan dan in de tweede plaats gepaard
gaan met nog dieper indringen in de betee-
kenis, die elk bijbelboek voor het geheel der
Schrift heeft. In de inleiding op Genesis heeft
Ds. Sikkil een in menig opzicht voortref-
lijke studie geleverd van de betekenis, die
het Boek der Geboorten voor de gehele
ontwikkeling der Openbaring heeft. Hoeveel
juiste opmerkingen Ds. Sikkil hier ook ge-
maakt heeft, toch kan volstrekt niet gezegd
worden, dat de eigenaardige positie, die
Genesis volgens de Schrift zelf inneemt, hier
genoegzaam in het licht gesteld is. Met name
het allesbeheerschende feit, waarop de
Schrift telkens terugkomt, dat op de schep-
ping rust het soevereine recht Gods op den
mensch, komt hier niet voldoende tot zijn
recht. Vooral in een Gereformeerde Schrift-
verklaring had deze gedachte niet mogen
ontbreken.

En een derde opmerking is, dat de dog-
matische voorstellingen van Ds. Sikkil met
name omtrent het beeld Gods, waarnaar de
mensch geschapen is, niet scherp genoeg
belijnd en ook niet zonder bedenking zijn.
Op bladzijde 148 wordt van dat beeld Gods
gezegd:

Met „beeld” wordt hier door den zin van
het woord aangegeven de schaduwtrek, de
afteekening, de belijning, het figuur, de uit-
drukking, de afdrift. In Gods raadsel zegt
het: het beeld, dat God als God en Schepper
bij Zichzelf van Zichzelf heeft; hetzij daarbij
te denken is aan het Besluit, waarin God zijn
mensch als zijn beeld van eeuwigheid kent;
hetzij te denken is aan de type van mensch in
God zelf; in elk geval is dit „beeld” Gods
model, zijn ontwerp naar God zelf door Hem
genomen en bij Hem vaststaande, dat Hij vóór
Zich stelt bij zijn scheppen van „mensen”.

Reeds deze woorden zijn vrij raadselachtig.
Wat bedoeld wordt met „het type van den
mensch in God zelf” is zeker niet overdui-
delijk. Maar nog bedenkelijker is de verklar-
ing op blz. 151:

In het midden kan hierbij gelaten worden of
Gods beeld, waarnaar Hij den mensch scheidt,
zijn menscheit, de gemeenschap zijner kinde-
ren, in gelijk Hij die van eeuwigheid kent in
zijn Voornemen, in zijn Besluit; of wel, dat
dit beeld de Zoon is, Gods beeld in Gods
Wezen, wiens beeld de menschen als kinderen
Gods gelijkvormig zullen zijn. Het één hangt
met het ander naar de Schrift ongetwijfeld
samen.

Het beeld, waarnaar Adam geschapen is,
heeft hier dus de menscheit of de Zoon
als het beeld des Vaders. Ieder, die op
dogmatisch gebied thuis is, weet dat deze
voorstelling wel door vele dwaalleersa-
verdedigd is en met de Platonische ideeën-
leer in verband staat, maar door de recht-
zinnige theologen steeds is bestreden, omdat
ze lijnrecht in strijd is met Gods eigen
Woord. Er staat niet: Laat ons menschen
maken naar het beeld van de menscheit
of naar het beeld van den Zoon, maar naar
ons beeld. Het beeld, waarnaar de mensch
geschapen is, is het beeld des Drieëenigen
Gods. En dat beeld is niet anders dan de
zelfkennis Gods, de afspiegeling van het
wezen Gods in zijn eigen bewustzijn. Zoo
is het door alle Gereformeerden op grond
van Gods Woord beleiden, en we twijfelen
niet of Ds. Sikkil zal zich haasten, nu we
op deze onjuiste uitdrukking wijzen, haar
in een volgende aflevering terug te nemen,
opdat niet door een overigens zoo uitnemende
Schriftverklaring minder zuivere dogmatische
voorstellingen bij ons volk worden inge-
dragen.

Overigens bevelen we dit werk gaarne
aan. De breede plaats, die we aan de recen-
sie van dit eerste deel hebben gewijd, moge
aan Ds. Sikkil ten bewijze strekken, hoe-
zeer we deze poging om ons volk een goede
Schriftverklaring te geven, waardeeren. Moge
de zegen Gods op dezen arbeid rusten.

Uit de Pers.

Ds. Littooy zet in het *Zeeuwsche Kerkblad*
de bespreking van de zoogenaamde leetgeschillen
in den verzoenenden geest der Utrechtsche
Synode voort.

Na de rechtvaardigmaking te hebben afgehan-
deld, spreekt hij thans over het infra- en supra-
lapsarisme:

In ons vorig artikel heb ik trachten aan te
toonen dat, naar de uitspraken der Gereformeerde
Kerken ons leeren, in de quaestien *tusschen de*
Gereformeerde de waarheid vaak in het midden
ligt en dat wij daarom niet zoo spoedig een
definitief uitsluitend standpunt moeten innemen.
Dat deden de Gereformeerde Kerken in Synode
vergeerd, voor en na, ook niet. Op de verleden
jaar te Utrecht gehouden Synode namen ten slotte
de afgevaardigden der Gereformeerde Kerken, de
professoren niet uitgezonderd, het in 't midden
gelegen standpunt in. Inzake het onderwerp, dat
wij thans bespreken, eindigen zij, met uit te
spreken, dat onze belijdenisschriften op den bodem
der beneden-valdrijvers staan, doch met ook niet
uit te sluiten de broederen, die, zoals Gomar, zich
op 't standpunt der boven-valdrijvers plaatsen.
Thans wijs ik er op, dat de quaestie van boven-
en beneden-valdrijvers, teminste voor zoover ik
door onderzoek ben te weten gekomen, vóór de
Synode van 1618 en '19 onder de Gereformeerden
niet heeft bestaan. Daaraan is het waarschijnlij-
ke te schrijven, dat Calvijn in zijn godeloos
boek (de *Instituten*), waarin hij over de verkering
en verwerping schrift, over het gevoelen van de
boven- en beneden-valdrijvers niet spreekt. Doch
al wordt dit tweerlei gevoelen door hem niet uit-
tegenzeggend, noch één van beide bestreden, het is

evenwel, dunkt mij, niet tegen te spreken, dat
door hem in zijn omschrijving van de praedesti-
natie, het standpunt der boven-valdrijvers wordt
ingenomen. Zijn definitief of omschrijving luidt,
(3e boek, Cap. XXI) als volgt: „De praedestinatie
is het eeuwig besluit Gods, waarbij Hij zich
selven verordeneerd en bestemd heeft wat Hij
wilde, dat van een iegelijk mensch worden zou.”
Stond Calvijn tegenover de Roomschen, die heel
wat in den mensch stelden, Gomar, die ruim
een halve eeuw later op de Synode te Dordrecht
sprak, stond tegenover Arminius en de Arminianen,
die insgelijks aan „menschen vrijen wil, in het-
geen ter zaliging noodig is, zeer veel toeschreven,
en daarom tot object, dat is tot voorwerp, der
verkiezing maakte het voorgezien geloof.

Maar neen, niet het voorgezien geloof, dat
volgens hem, voor een deel aan den mensch zelf
is dank te weten, maar de menscheit is voorwerp
der verkiezing. Het onderscheid tusschen de boven-
en beneden-valdrijvers ligt alleen hierin, dat de
eersten zeggen: in het besluit Gods is dat de
menscheit, terwijl de laatsten zeggen in het besluit
Gods is, dat de in zonde gevallen menscheit. Volgens
de laatsten gaat de val vooraf en de eersten laten
hem volgen, tot ten uitvoerlegging der praedesti-
natie.

Gomar zegt in den geest van Calvijn: „De
praedestinatie des menschen ter zaligheid is het
besluit Gods, om te geven de heerlijkheid en
genade (die ter zaligheid genoezen is) en derel-
ve ook krachtelijk werkende aan zekere menschen,
uit den ganschen menschelijken geslachte, naar
Zijn allervrijst en waarlijk genadig welbehagen
tot lof Zijner heerlijke genade (Ef. 1: 6) (Acta
Nationalis).

Calvijn's strijd ging, gelijk hij zelf zegt, tegen
vier partijen. „Is het — zoo schrijft hij in zijn 3e
boek pag. 106 — dat in de *Pelagianen*, of de
Manicheen of de *Widerdoopers*, of de *Episcopische*
metastoriken (want wij hebben in dit stuk met
vierderlei secten te doen) om zichelven en de
godeloos te verontschuldigen, ons voorwerpen
de noodzakelijkheid, waarmee zij door Gods praedesti-
natie gedrongen en gebonden worden, zoo
brengen zij niet met alles voort, dat tot de zaak
dient.”

Naar de behoefte van zijnen tijd bestrijdt hij
ten eerste de meening, dat de menscheit zalig-
heid is uitverkoren om een voorgezien geloof of
goede werken; ten tweede, gaat hij in tegen de
meening der filosofen; ten derde, tegen de bewering,
dat de praedestinatie zorgeloos en godde-
loos menschen maakt, en ook, dat zij God oorzak
van den val en het verloren gaan der menschen
doet zijn, en Hem het recht ontnemt om recht-
vaardig te de zonde te straffen. Hij zegt: „De
oorzaak van den wil van God, die van eeuwigheid
besluit wie er zalig zou worden en wie verloren
zou gaan, kennen wij niet. Ze behoort tot de
verborgenheden Gods”. Tot haar te willen opklimen,
niet, acht hij groote zonde. Hij wil dus, gelijk
na hem Gomar, blijven staan bij de leer dat de
Heere den val heeft besloten, en ook wie er zal
behouden worden en wie niet. Daarbij wil hij
blijven staan omdat, zegt hij: „De oorzaak van de
wilsbepaling — wie wel en wie niet is uitverko-
ren, ons niet is geopenbaard; daarom moeten wij
hier staan blijven en in zijne Goddelijke vrijmacht
eindigen. Dit staat echter ook bij hem, zoowel als
bij Gomar, vast, dat het behouden worden eenig
en alleen gelegen is in Gods vrije, eeuwige liefde
en dat het verloren gaan uitsluitend onze schuld
is. God zal zich als de Heilige en Rechtvaardige
openbaren en ons eijgen geweten zal zeggen, dat
bij den Heere de gerechtigheid en bij ons de zonde,
de schuld en de beschaamdheid des angerts is.”

Doch wat in orde voorgaat, de praedestinatie of
de val des menschen, in het besluit Gods, daarover
loopt het verschil tusschen de boven- en beneden-
valdrijvers; maar dit kan ook wel tot de verborgen-
heden Gods behooren.

Gomar meende, en blijkbaar ook Calvijn, dat
het er niet toe behoort.

De eerstgenoemde beweerde daarenboven, dat
de Remonstranten slechts afdoende bestreden en
wederlegd konden worden van zijn standpunt;
daarom is dat standpunt dat der boven-valdrijvers
genoemd. Hogerman e. s. stonden de meening voor
dat de Remonstranten van uit hun standpunt,
sinds dat der beneden-valdrijvers geheten, even-
veer konden wederlegd en bestreden worden.

Bij verschil van meening hierover bleven zij,
gelukkig één, elkaarder waardeerdend en steunende
tegenover de tegenstanders, de Remonstranten. Zoo
behaalden zij de overwinning.

Wijl de Gereformeerden het daarin eens waren
dat God niet de oorzaak van de zonde is, alsmede
dat wij uit loutere genade, door Christus, zalig
worden, werkte het meer officieel ontstaan van
boven- en beneden-valdrijvers niet verontrustend.

De Synode zelf en de Gereformeerde Kerken
bleven evenwel in hare belijdenisschriften de leer der
beneden-valdrijvers huldigen en mitiden belijden.
Daarvoor leveren we D. V. de volgende week
de bewijzen

Voor deze artikelen, waaruit wijsheid en
voorzichtigheid spreekt, danken we Ds. Littooy.
Slechts twee kantteekeningen veroorloven
we ons.

Voorreest is het niet geheel juist, dat de
quaestie van het supra- en infralapsarisme vóór
de Dordtsche Synode niet bestaan heeft. Ze
kwam reeds op vóór de Arminiaansche twisten
en heeft gedurende de remonstrantische troebelen
vooral bij de Arminianen opgeld gedaan.

En ten tweede kan ook niet gezegd worden,
dat de Gereformeerde Kerken de leer der be-
nedenvaldrijvers in hare belijdenisschriften ble-
ven huldigen en mitiden belijden. Met name
de Westminsterse Confessie draagt veeleer
een beslist supralapsarisch karakter.

Officiële Berichten.

Hulpbehoevende Kerken in Zuid-Holland.
Vergadering van deputaten D. V. Maandag
28 Mei te Rotterdam, Hoveniersstraat, precies
ten 11 ure.

Namens het Moderamen,
W. B. RENKEMA, secretaris,
Rijnburg, 21 Mei 1906.

Zondag 13 Mei was voor kerkeraad en ge-
meente een aangename dag.
De vacature van herder en leeraar, ontstaan
door het vertrek van Ds. J. L. Schouten naar
Watergraafsmeer, is weer vervuld door Dr. T.
Hoekstra.

's Morgens werd Z.Eerw. bevestigd door Prof.
L. Lindeboom van Kampen, naar aanleiding
van Zacharia 3: 6, 7. 's Avonds verbond
Dr. Hoekstra zich aan de gemeente met de
woorden van Paulus 1 Cor. 2: 2.

Namens den kerkeraad,
D. DE BRUIN YN,
Haarlem.

Onze geliefde leeraar, Ds. E. H. Broekstra,
legde na vijf jaren getrouwen arbeid in ons
midden zijn ambt neer, om in een ander deel
van Gods wijngaard den herdstaf op te nemen.
Naar aanleiding van 1 Petrus 5: 10 en 11
had Z.Eerw. onze gemeente des Heeren zegen
toe. Na gemeente en kerkeraad Gode bevelen
te hebben, werd Ds. Broekstra eerst namens
den kerkeraad door een der onderlingsten
gesproken, waarop de gemeente den scheidenden
leeraar P. 121: 4 toezong. Daarna sprak ook
de consulent van de classis Gouda een woord.
De Koning der kerk, die dezen dienstknecht

riep naar een ander deel van zijnen wijngaard,
Hij zegene hem daar en stelde hem tot een
zegen, en ook vergoede Hij ons dit amattelijk
verlies.

Namens den kerkeraad,
H. KEMPKE, scriba.
Waddinxveen, 20 Mei 1906.

Kort Verslag van de vergadering der
classis Gorinchem, 3 Mei 1906.

1. De vergadering wordt door Ds. J. E.
Reyenga van Leerdam geopend met het zingen
van Psalm 86: 6, het lezen van Rom. 12: 1-12,
en gebed.

2. Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd.
3. In het moderamen nemen zitting Ds. J.
E. Reyenga, praeses; Ds. J. van der Vlies, ass.
en Ds. W. H. Bouwman, scriba.

4. Een woord van welkom wordt door den
praeses gericht tot Ds. W. H. Bouwman,
voor het eerst ter classis aanwezig, als predi-
kant van Schoonewoud.

5. De notulen worden gelezen en goedgekeurd.
6. Bij het onderzoek volgens art. 41 d. K.
deelt ouderling C. M. van Houwelings van
Giessen Oudekerk mede, dat de ineenstemming
met de kerk van Giessen Nieuwkerk gebleken
is voornamelijk niet tot stand te kunnen komen;
geeft ouderling G. den Hartogh van Lexmond
kennis van het voornemen zijner kerk, om een
dienaar des Woords te gaan beroepen, hetgeen
de classis van harte toetijdt; en verzoekt de
kerk van Vianen namens haar leeraar, die
ernstig ongesteld is, hulp van de classis in de
bed. des Woords, waartoe de classis aanmaant,
zonder echter nog de beurt te regelen.

7. Inning van de collecte voor de Theol.
Fac. der V. U., voor de Theol. school, en voor
het Prov. Weeshuis Middelhamis.

8. Rapport van Deputaten betreffende de
zaak-Asperen. Aan de commissie van onderzoek
en advies in die zaak wordt bij monde van den
praeses dank betuigd.

9. De ingekomen stukken van de classis
Dordrecht en van de kerk van Groningen B
worden voor kennisgeving aangenomen.

10. De gevraagde en ingekomen verklaring
van Ds. Renkema inzake het advies van de
syn. van Utrecht aangaande de regeling van
het in art. 13 d. K. bepaalde besluit besproken.

11. Het voorstel van Giessendam A. aldus
luidend: De classis besluit: „Wanneer eenige
kerk, tot de classis behoorende, emeritaats pen-
sioen of wednwen- of wezengeeld heeft uit te
keeren, dan wordt dit, naar een vast te stellen
maatstaf, door de gezamenlijke kerken der
classis gedragen — wordt aangehouden tot de
volgende vergadering.

12. Het bezwaarschrift van br. B. uit O.
wordt besproken, en besloten wordt, met afkeu-
ring van de handelwijze des kerkeraads te di-
plaatse betreffende de zaak door dien be-
zwaarder broeder ter tafel gebracht, om, zoo
de kerk van O. dit verlangt, over deze zaak de
gemeente te doen onderhouden door Ds. K. J.
Kapteijn, pred. van de naburige gemeente Giessendam A.

13. Als afgevaardigden voor de e. k. Partic.
Synode worden gekozen: Ds. J. van der Vlies,
sec. Ds. K. J. Kapteijn; Ds. J. E. Reijenga,
sec. Ds. W. H. Bouwman; ouderling C. M. van
Houwelings, sec. P. Los, ouderling D. van der
Valk, sec. G. den Hartogh.

14. Als secundus voor kerkvisitatie wordt
benoemd Ds. J. F. van Hulsteyn Jr.

15. De vacatuurbuizen worden geregeld als
volgt: Lexmond: Ds. Haspers en Ds. Bouwman;
Giessen Oud en Nieuwkerk: Ds. Kapteijn;
Asperen: Ds. Reijenga en Ds. Van Diemen;
Noordeloos: Ds. Van Hulsteyn en Ds. Van der
Vlies.

16. Na het lezen der korte notulen sluit Ds.
Van der Vlies de vergadering.

Namens de Classis:
W. H. BOUWMAN,
h. t. Scriba.

Kort Verslag van de Vergadering der
Geref. Kerken in de classe Brielle,
gehouden 10 Mei 1906.

1. De Vergadering wordt op de gewone wijze
geopend.

2. Al de Kerken zijn wettig vertegenwoordigd.
Aan een tweetal Diakenen, in plaats van Ouder-
lingen afgevaardigd, wordt, de reden daarvan
gehoord, zitting en keuzemist verleend.

3. De Notulen worden gelezen en goedgekeurd.

4. Als maatregel van orde wordt besloten,
om voortaan vóór het begin der Vergadering,
schriftelijke opgave van onkosten in te dienen
bij den Quaeator.

5. Aan Ooltgensplaat en Brielle zullen de
toezegde subsidien worden uitgekeerd.

6. Uit het rapport van Visitatores voor Flakke
blijkt, dat de Kerk van Stad steeds in krachts-
ontwikkeling toeneemt; dat evenwel in de
onderscheidene kerken van dat eiland niet veel
voor de Zending wordt gevoeld, en de avond-
maalviering over 't algemeen er veel te wenschen
overlaait.

7. In de volgende Vergadering zal door elk
der kerken worden gerapporteerd van wat door
haar werd verricht in die plaatsen, die haar
ter bearbeiding zijn opgedragen.

8. Als afgevaardigden naar de Particuliere
Synode van Zuid-Holland, Zuidelijk gedeelte,
worden benoemd als Primi: D. D. Goole en
Wierma, met de Ouderlingen J. Troost en C.
Bosloper; tot Secundi: D. D. Sietekete en Drost
met de Ouderlingen H. Borst en Basoski.

9. De vraag of het aan leden der Geref.
Kerk ontraden moet worden, wanneer zij door
voortdurende zwakheid en te verren afstand de
samenkomsten der gemeente niet kunnen bij-
woonen, die van de Ned. Herv. Kerk in hunne
bajheid te bezoeken? wordt door de meerder-
heid toestemmend beantwoord.

10. De kerk van Stielendam wordt aangewezen
de volgende vergadering der Classe bijeen te
roepen.

11. De Vergadering wordt op de gewone
wijze gesloten.

Op last en in naam der Classe,
14 Mei 1906, A. DELFOS, ACT.

Voor een Kerkje op het eiland Schiermonnikoog.

Nog in dank ontvingen van de kerk Gro-
ningen A / 5; Oppenhuizen / 1; Nieuw-
Dordrecht / 2,55; Helder / 4,60; Overtoom
/ 10; Rinsumageest / 7; Uithuizermeeden
/ 16,73; Angustinus / 1; Hoogeveen / 2;
Spijk B / 9,81; van een broeder die onbekend
wenscht te blijven de toezegging als het kerkje
er staat, f 100; uit Amerika door Ds. J. Jansen,
Whitinsville, van de Friese Amerikanen,
bijeenvaardigd door broeder Jan Hoekstra,
uit dankbaarheid voor de geestelijke zegeningen
die hij vroeger onder onzen voorganger mogt
genieten toen deze in Nijerwirdum arbeide,
als volgt: Y. K. o. 50, J. S. 1, A. v. d. Sch.
o. 50, P. d. V. o. 50, B. L. o. 50, P. F. o. 50, M.

V. o. 50, T. S. o. 25, H. F. o. 50, J. F. o. 50, D.
de B. o. 50, G. d. B. o. 50, J. K. o. 50, J. F.
o. 50, D. B. o. 25, T. S. B. 1, B. G. B. o. 50, S.
K. B. 1, P. de B. o. 50, D. Z. o. 25, N. L. o. 50,
H. Z. o. 50, J. V. o. 50, B. v. d. S. o. 50, P. H.
o. 50, S. F. o. 50, B. W. o. 50, S. v. L. o. 50, G.
O. 1, T. F. o. 50, J. J. 1, G. B. o. 50, H. S. 1,
M. v. d. A. 1, A. K. 1, J. L. 1, W. B. o. 50,
P. O. o. 50, W. V. o. 50, B. O. o. 50, D. O. o. 50,
J. H. o. 50, T. v. d. Z. 1; van de jongelingen
J. B. o. 50, H. B. o. 50, J. v. d. Z. o. 50, A. B.
o. 50, D. B. o. 50, B. B. o. 50, B. V. o. 50, A. C.
o. 25, J. U. o. 50, S. V. o. 50, W. H. o. 25, K. V.
o. 50, J. P. d. V. o. 50, P. P. o. 25, A. v. D. 1,
J. J. o. 50; van de volgende jongedochters:
K. o. 50, J. B. o. 50, D. F. o. 25, M. W. o. 50, D.
F. o. 50, T. G. o. 50, A. G. o. 25; voorts nog:
L. B. o. 50, J. H. o. 50, S. S. o. 50, T. J. B. o. 50,
B. W. o. 50, J. v. d. V. o. 50, Mrs. J. W. o. 50, S.
B. o. 50, Mrs. C. B. o. 25, G. J. o. 50, G. V. o. 50,
J. Z. o. 50, H. v. d. Z. o. 50, B. L. 1, J. T. 1, J.
F. o. 50, B. H. o. 50, H. H. o. 50, H. B. o. 50,
N. N. 2,30, alles in Dollars; te namen ontvangen
aan Hollandsch geld f 120,54.

Een dubbele verrassing; wat een gezegende
dankbaarheid, die zich in zulke daden uit. Moge
de Heere het u allen vergelden. Neen, Pries-
land's kerken zijn nog niet bij u vergeten; moge
het nog ten voorbeeld zijn voor de Frieschen
in ons vaderland. Welk een oogst! Wat is de
Heere goed; we zijn nu al over de f 2500,
met inbegrip uit eigen gemeente; de raming
is f 5000. Wat heerlijk met die dollars, die
zoo verduubelen; mogen er nog velen vloeien!
Ja, zij kwamen al weer. Ds. H. Burggraaf zond
ons een collecte uit Prinaberg, 12 dollars met
een Ansicht. Onze oprechten dank; de Heere
verleene ons het voortrecht ook u spoedig een
Ansicht te kunnen zenden met een kerkje er
op van Schiermonnikoog. Wie helpt daartoe
verder?

Namens den kerkeraad,
R. KUYPER.

Buitenland.

Frankrijk. De Roomsche staatspartij heeft
wederom de nederlaag geleden bij den jongsten
stemstrijd. De oorzaak hiervan ligt in den
tijdgeest, die zich steeds meer van de Frieschen
volk meester maakt, en het aldoo meer afkeerig
doet zijn van de religie; maar niet minder in de
verdeelsheid die er in de Roomsche kringen
heerscht, zoodat er van eenheid van leiding niets
te bespeuren valt. Dit is in den laatste tijd
duidelijk gebleken, daar graaf De Mun aanreed,
om een strijd op leven en dood tegen de uit-
voering van de wet op scheiding van kerk en
staat te voeren, terwijl de hoofdredacteur van de
bekende *Revue des deux Mondes* aanreed om deze
wet te aanvaarden.

Wat de Roomsche kerk in Frankrijk altijd nog
iets beteekent, blijkt uit de groote geldsommen
die uit dat land stroomden in de kas voor „de
propaganda fide”. Uit de laatste statistiek in 1904
blijkt dat Frankrijk voor genoemd doel in 1904
3,510,943 francs geoffert heeft, op een totaal
van 6,403,307 francs. Dus gaf het Roomsche
Frankrijk, meer dan de helft van het geld, dat
voor de verbreiding der Roomsche leer besteed
wordt. Na Frankrijk komen de Vereenigde Staten
van Noord-Amerika met 784,714 francs, België
met 366,735 francs, Elzas-Lotharingen met
335,500 francs, Duitschland met 330,365 francs.
In vroegere jaren gaf Frankrijk zelfs twee der-
den van het geld. Daarbij is in aanmerking te
nemen, dat zelden hooger jaarlijksche bijdrage
dan 2,60 francs gegeven wordt; meestal is die
bijdrage minder. Daarom is het niet te verwon-
deren, dat de paus voor deze „oudste dochter
der kerk” bijzondere voorliefde heeft. Het is ook
een feit, dat Frankrijk tot hertoe het meest voor
de St.-Pieterspenning geoffert heeft, en dat van
de Roomsche missionairs, die in heidensche
landen arbeiden, twee derden uit Frankrijk
komen. Daarom zien de paus en de Roomsche
gezinden in Frankrijk het met leede oogen aan,
dat de Franche invloed in het oosten, in den
laatsten tijd door Duitse invloeden enigszins
vermindert is. In de koloniale politiek blijft de
Franche regering, hoe anticlericaal ook voor
de binnenlandsche staatkunde, steeds clericaal.
Zij blijft de Roomsche missionairs steunen, in
de hoop dat de kerk baanbreker zal worden,
voor de uitbreiding van de Franche macht.

Zuid-Afrika. Strijd over het onderwijs.
Er is te Pretoria een belangrijk onderwijs-
congres gehouden. Aan een verslaggever, een
man van gezag in deze zaak, ontleenen wij de
volgende inzichten.

„Onze beste mannen uit de Doppegeleerden
hebben daar het woord gevoerd, en zij vertegen-
woordigen stellig een intellectueel overwicht;
maar dat alles toegegeven, was de loop van
zaken toch verrassend, om niet te zeggen ver-
bijsterend. ... Dat nu generaal Botha in hoogst
eigen persoon kwam met een voorstel, om de
vrije school met gouvernementssubsidie als het
ideaal aan te prijzen! Maar de leiders hebben
gezien welken weg het publiek op wilde, en toen
hebben zij maar „het touw gevat” om niet de
rol van de leiders te verwisselen met die van
volgelingen.

Daar school echter veel tactiek achter bij de
voormannen der Ver. Kerk. Geuigen de uiterste
pogingen, die zij aangewend hebben om een
aanmerkelijke regeringsmacht in handen te stel-
len van het hoofdcomite, dat uitsluitend uit
„Pretoria-mannen” bestaan moest. Duidelijk is
het door enkele hunner uitgesproken, dat dit
comité het recht moest hebben om, zoodra de
Regering daartoe bereid was, weer nieuwe
onderhandelingen voor concessies aan te
knoopen.

Maar gelukkig heeft toch de vergadering
zelve even duidelijk uitgesproken: zij willen in
die richting niets meer met het Gouvernement
te doen hebben. Laat het Gouvernement ons
net subsidie geven. ... Scherp laakt de schrijver
het schrappen van het woord „Hollandsch” in
de clause waar gezegd wordt dat de onderwij-
zers lid moeten zijn van een Hollandsch Pro-
testantsche kerk, en dat niettegenstaande de
drie formulieren waren aangenomen als grond-
slag van het onderwijs der C. N. O. scholen.
Dit bedoelt niet anders dan handhaving van de
vele *Schotische* onderwijzers die er in de scholen
van de Vereenigde kerk arbeiden.

En dan nemen we tenslotte deze conclusie
over: Het volk zal de leiders moeten